

6. Сенаторов М. В. Об'єкт злочину та його відображення в законі про кримінальну відповідальність. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2003. Вип.7. С. 133–145.

Любченко Тетяна Сергіївна,
здобувач кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ

**ПРЕДМЕТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРУШЕННІ,
ПЕРЕДБАЧЕНОМУ СТ. 399 КРИМІНАЛЬНОГО
КОДЕКСУ УКРАЇНИ**

Загалом, предметом кримінального правопорушення слід розуміти факультативну ознаку об'єкта, що виявляється у матеріальних цінностях, з приводу яких та (або) шляхом безпосереднього впливу на які вчиняється злочинне діяння [1, с. 8]. У юридичній літературі немає єдиного розуміння предмету кримінального правопорушення, але основні точки зору на поняття предмета можна звести до наступних суджень, що предмет – це:

- речі, у зв'язку з якими чи з приводу яких вчиняється кримінальне правопорушення, але яким не завдається шкода;
- речі матеріального світу, впливаючи на які суб'єкт здійснює посягання на об'єкт або намагається порушити суспільне ставлення;
- конкретний матеріальний об'єкт, в якому проявляються певні сторони, властивості суспільних відносин, шляхом фізичного або психічного впливу винним на який заподіюється соціально-небезпечна шкода у сфері цих суспільних відносин;
- люди (як суб'єкти соціальних відносин), їх дії (як матеріальні вираження цих відносин), а також матеріальні предмети (речі), які є передумовами або формами закріплення суспільних відносин або матеріальним приводом, умовою або свідченням існування певних суспільних відносин і за допомогою яких завдається шкода об'єкту [2, с. 89–90].

Як правило, предметом кримінального правопорушення визнається конкретний матеріальний об'єкт чи річ матеріального світу [3, с. 93; 4, с. 76], з приводу якого вчиняється кримінальне правопорушення; факультативна ознака об'єкту, яка співвідноситься з ним як частина і ціле [5, с. 95]. З огляду на викладене, заслуговує схвалення позиція, відповідно до якої предмет кримінального правопорушення – це передбачений законом про кримінальну відповідальність

матеріалізований носій суспільних відносин, шляхом впливу на який заподіюється шкода чи створюється загроза її заподіяння цим відносинам [2, с. 90].

За встановленим у теорії кримінального права правилом, майну як предмету кримінальних правопорушень, притаманні певні ознаки:

1) юридична, сутність якої полягає у належності права на майно власнику на законній підставі, який здійснює повноваження по володінню, користуванню та розпорядженню майном як своїм власним. При цьому слід пам'ятати, що майно для особи, яка посягає на відносини власності, є чужим – вона не має ні дійсного, ні уявного права власності на таке майно. Чуже майно – це ті речі, які не лише не належать винному, але й ті, якими винний не має права розпоряджатися на свій розсуд [6, с. 99];

б) економічна, яка означає наявність у майна мінової або споживчої вартості: майно здатне задовольняти матеріальні потреби людини, а вираженням вартості предмета є його грошова оцінка (ціна);

в) фізична – це предмети матеріального світу: речі, гроші, цінні папери, якими можна заволодіти, які можна вилучити, привласнити, спожити, пошкодити, знищити [3, с. 201].

Загальне визначення поняття предмета кримінального правопорушення повністю поширюється і на предмет правопорушень проти правосуддя. Тому слід погодитися з пропозицією визначення *предмету кримінальних правопорушень проти правосуддя як передбачений законом про кримінальну відповідальність матеріалізований носій суспільних відносин у сфері правосуддя, шляхом впливу на який заподіюється шкода чи створюється загроза її заподіяння цим відносинам* [2, с. 90].

Отже, як впливає з доктринальних положень та змісту ст. 399 КК, обов'язковою ознакою майна як предмету даного кримінального правопорушення є те, що воно повинно бути чужим. Таким чином, знищення або пошкодження власного майна самим потерпілим не є кримінально караним діянням. Предметом даного кримінального правопорушення можуть бути і тварини, які належать потерпілому на праві власності [7, с. 55–56]. При цьому слід пам'ятати про підстави набуття майна у власність: якщо потерпілий володіє майном без належних підстав (придбане протиправним шляхом), то таке майно не може бути предметом даного кримінального правопорушення.

У можливих ситуаціях знищення або пошкодження майна, яке належить потерпілому та іншим особам на праві спільної власності (будинки, побудований разом з батьками; автомобіль, придбаний під час шлюбу), вчинене слід кваліфікувати за сукупністю кримінальних правопорушень, передбачених відповідними частинами ст. 194 та ст. 399 КК. Тобто, власне майно, як і майно, що знаходиться в спільній сумісній чи частковій власності, не може бути предметом даного кримінального правопорушення, оскільки особа наділена стосовно нього всім комплексом прав власника [6, с. 94].

Отже, предметом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 399 КК, є майно (рухоме чи нерухоме), що належить на праві власності потерпілій особі.

Список використаних джерел

1. Лащук Є.В. Предмет злочину в кримінальному праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2005. 20 с.
2. Мандро О.В. Кримінальна відповідальність за злочини, що посягають на життя та здоров'я судді, народного засідателя чи присяжного : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2014. 269 с.
3. Кримінальне право України. Особлива частина : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / [Ю. В. Баулін та ін.]; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація ; М-во освіти і науки України ; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. [4-те вид., переробл. і допов.]. Харків Право, 2010. 605 с.
4. Матишевський П. С. Кримінальне право України: Загальна частина : підруч. для студ. юрид. вузів і фак. Київ : А.С.К., 2001. 352 с.
5. Музика А. А., Лащук Є. В. Предмет злочину: теоретичні основи пізнання : монографія. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2011. 192 с.
6. Газдайка-Василишин І.Б. Некорисливі злочини проти власності: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 212 с.
7. Злочини проти правосуддя : навч. посібник / В. І. Тютюгін, В. І. Борисов, Ю. В. Гордецький / За заг. ред. В. І. Тютюгіна, В. І. Борисова. Харків : Право, 2011. 160 с.